

Yanomae thë ã

Watoriki thëri pë kahiki ã oni
nomeru 11

Maio/2001

CONFERÊNCIA NACIONAL DE SAÚDE INDÍGENA

Brasília, 19 de maio de 2001.

Hwei tëhë napë pëxë *indígena* yama kixë *Conferência Nacional de Saúde Indígena* thë ha pree yama ki hereamuwi yama ki huraprarioma. Pree urihi anë hi ka kutarenaha xawarani yama ki nomai prauku yaro. Napë pë maki pree xawaramu yaro. Awei, ënaha yama ki pree kuai prauku yaro.

Awei, kami *índio* napë pëhami yama ki ka huuwi yama kinë napë pata yama pë noa thaí. Napë pata yama pë yomakamai mao tëhë xawaranë Yanomae thë pë nomaproreta, napë pata pë pihi kuimi.

Awei, ënaha thë kua yaro. Kami urihi theri *índio* yama kinë napë pata *Ministério da Saúde* eha yama ki noa weemu tëhë napë pata pihi xiro haimorayu. Kami Yanomae yama kinë napë pata yama pë noa thaprai mao tëhë napë pata thë pë pihi haimu puoimi.

Kami Yanomae ya yainë napë pata ya pë noa ha thanë ya pë pihi ha haimomanë kami wareã hwaíhe. Kami yama ki urihi pëhami xawara a waimaproimi maki napë ya pë nosiamai paxio. Kami yama ki urihi pëhami hura a wai patai mapë. Awei, ënaha thë kuo tëhë Yanomae yama ki xiro temi piríotii.

Awei, kami yanë wama ki yomakamai hwei ipa thë ã oniha. Awei, peheti thë noa oni weemomai wama ki yai pihi kuu.

Kami napë pë urihiami ya mii huu puoimi. Napëhami Davi a mii huu puo hiya wama ki pihi hore kunëmai. Kami yanë napë pata ya pë noa xiro thaprai. Napë pata pëha Davi wã hwaimi. Ai thë pënë kami ware tai maowihí thë pë pihi hore kuma maki kami yanë napë pata ya pë yomaka tamapuu.

Maxita ya noamai. Urihi ya noamai huu ya tihi pë noamai yaro ya pë noamai, yuri ya pë noamai, xapiri ya pë noamai, Yanomae pree thë pë piria ka kutarenaha ya thë pë noamai, napë pata eha.

Ministério da Justiça eha *garimpeiro* ya e pë wasumai pihima. *Fazendeiro* pëxë *militar* pëxë ipa urihi ya noamai ha ënaha ya kuu piyëkoma.

*FUNAI*në Yanomae wamare ki noamawi ya kãe noamama. *FUNAI*në wamare ki hapa noamirema yaro. Kami yanë ya pree noamama kamanë Yanomae wamare ki heruama yaro. Urihi kami Yanomae yama ki ha a pree kiaí yaro. Ëhi ya pree noamama kami yanë. Ai napë *político* pëha ya yaxumai pihioimi yaro ya pree noamama. Kami yama ki xawaramuu tëhë a rërëai piyëku yaro. Ëhi urihinë xawara a okepramarema yaro. Awei, ënaha urihi a kuaiha kami yanë napë pata pëha *dinheiro* ya eki nakama. *Remédio* kikiha yama ki horipruu maopë *dinheiro* kiki mao tëhë napë pënë *remédio* kiki mii hipiai puoimi yarohe. Urihi eha *dinheiro* kiki mao tëhë *avião* a mii huu puoimi yaro. Kutaopë thë ã maprarioma.

Davi Kopenawa Yanomami
Watoriki theri